

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT
's-GRAVENHAGE

*De betekenis van het gemeenschappelijk
landbouwbeleid voor de Nederlandse landbouw
en de Nederlandse economie*

E-342031

**DE BETEKENIS VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK LANDBOUW-
 BELEID VOOR DE NEDERLANDSE LANDBOUW EN DE NEDER-
 LANDSE ECONOMIE.**

L20
 257 A

Van nationaal naar gemeenschappelijk landbouwbeleid

1. De economische integratie in het kader van de EEG beoogde via de vrijmaking van het handelsverkeer tussen de lidstaten de voordelen te bereiken van een grote markt (schaalvergroting en regionale specialisatie) in het belang van de welvaart van de gehele bevolking in de gemeenschap. Van de aanvang af is benadrukt dat ook in de landbouwsector belangrijke voordelen mogen worden verwacht van de samenwerking. Vooral de regionale specialisatie op grond van verschillen in economisch-geografische en natuurlijke produktieomstandigheden is een extra stimulans voor de produktiviteitsontwikkeling, in het belang van zowel de producent als de verbruiker van landbouwprodukten. Om deze doelstelling voor de agrarische sector te verwezenlijken, kon niet worden volstaan met de stapsgewijze afbraak van belemmeringen in het intra-verkeer en de gelijktijdige opbouw van een gemeenschappelijk buitentarief. De regelingen ten aanzien van in- en uitvoer van vele landbouwprodukten waren namelijk de handelspolitieke instrumenten van de nationale marktordering die de landen nastreefden ter verwezenlijking van hun nationale landbouwpolitieke doelstellingen. De lidstaten konden deze instrumenten slechts uit handen geven, indien op EEG-niveau een communautair beleid in het leven werd geroepen dat de verwerkelijking van de eerder met nationale middelen beoogde doeleinden waarborgde.
2. Het gemeenschappelijke landbouwbeleid kwam dus in de plaats van de voordien door de lidstaten autonoom uitgevoerde ordenende maatregelen op hun binnenlandse markten. De doelstelling van het communautaire markt- en prijsbeleid is in wezen dezelfde als van de nationale politiek in de partnerlanden. Het beoogt voor belangrijke landbouwprodukten de prijzen te stabiliseren op een niveau dat de belangen van de verbruikers enerzijds en die van de producenten anderzijds zo redelijk mogelijk in acht neemt. De beïnvloeding van de inkomensverdeling tussen de landbouwsector en de rest van de economie vindt dus in hoofdzaak (er zijn enkele uitzonderingen) via marktprijsregulering plaats. Dit betekent dat de consument binnen de EEG in zijn uitgaven voor voedingsmiddelen de prijs voor landbouwprodukten betaalt die in het kader van het landbouwbeleid als een redelijke beloning van de produktiekosten wordt beschouwd.
3. In zoverre binnen de EG de omvang van het verbruik afwijkt van de produktie heeft het markt- en prijsbeleid financiële consequenties voor de communautaire overheid. De heffingen c.q. restituties bij invoer en uitvoer t.o.v. derde landen en de kosten van interventies op de interne markt

- de instrumenten van de gemeenschappelijke marktordening - lopen via het instituut ter financiering van het markt- en prijsbeleid, in casu de afd. Garantie van het FEOGA. Wezenlijk element van het communautaire landbouwbeleid is de gemeenschappelijke financiële verantwoordelijkheid voor de lasten van deze politiek. De hoogte van deze lasten is afhankelijk van de mate van zelfvoorziening van de EG voor marktordeningsprodukten en van het prijsverschil tussen de EG en de internationale markten.

Kritiek op het EG-landbouwbeleid

4. De financiële lasten van het gemeenschappelijke markt- en prijsbeleid zijn in de afgelopen jaren tot een aanmerkelijk nominaal bedrag opgelopen. Terwijl de EG-prijspolitiek in de landbouwsector kritisch wordt beoordeeld op haar effect op het agrarisch inkomen, fungeren haar financiële consequenties als een belangrijke toetssteen in kringen buiten de agrarische sector. De hoge budgettaire lasten zijn regelmatig aanleiding tot kritiek op de deugdelijkheid van het gemeenschappelijke markt- en prijsbeleid.
5. Een bezinning op doeleinden en instrumenten van de landbouwpolitiek in de EG met het oog op het beroep op de algemene middelen - hoe noodzakelijk ook - zal steeds in een breder kader moeten plaatsvinden. Voorop zal moeten gaan een evaluatie van het beleid en eventuele alternatieven vanuit gezichtspunten die de totale EG-volkshuishouding (en niet alleen het overheidsbudget) raken, zoals: de groei van de materiële welvaart, de werkgelegenheid, de kwantitatieve en kwalitatieve aspecten van de voedselvoorziening, de sectorale, regionale en personele inkomensverdeling en het milieu.
6. Een tweede belangrijk gezichtspunt van waaruit het landbouwbeleid in de EG zal dienen te worden geevalueerd, betreft de uitwerking die het heeft op de situatie van landbouw en voedselvoorziening in wereldverband, met name in de ontwikkelingslanden. De invloed die een machtig economisch blok als de EG uitoefent in de internationale handel, schept immers verantwoordelijkheid tegenover afhankelijke externe belangen bij de realisering van interne landbouwpolitieke doelstellingen.
7. Geheel los van een zodanige economische analyse en evaluatie van het EG-landbouwbeleid staat de onderhavige notitie, die - ter voldoening aan een verzoek op korte termijn van het Ministerie van Landbouw - het gemeenschappelijk markt- en prijsbeleid uitsluitend beziet vanuit een (eng) nederlands standpunt. Op grond van beschikbare inzichten en gegevens - en binnen de toegemeten beperkte tijd - is in de volgende paragrafen getracht aan te geven welke betekenis de overgang van het nationale beleid naar de gemeenschappelijke landbouwpolitiek heeft (gehad) voor de ontwikkelingen in de nederlandse agrarische bedrijfstak en welke effecten daarvan zijn uitgegaan op de nederlandse economie als geheel.

Betekenis voor de nederlandse land- en tuinbouw

8. De nederlandse agrarische bedrijfstak is vanouds sterk afhankelijk van in- en uitvoer. In het produktiepakket ligt de nadruk op produkten die relatief weinig beslag leggen op de schaarse factor grond (glastuinbouw, intensieve rundveehouderij, varkens- en pluimveehouderij). Van deze produkten wordt een groot deel geëxporteerd (zie tabel 1 en 2). Daar staat een belangrijke invoer van 'bodem-intensieve' produkten tegenover, met

name van broodgraan en veevoedergrondstoffen. Deze specialisatie hangt samen met de voor de nederlandse landbouw specifieke produktieomstandigheden als: nabijheid van grote consumptiecentra, ligging bij belangrijke zeehavens, klimaat en bodem.

9. Door de totstandkoming van de gemeenschappelijke markt kregen de produkten van land- en tuinbouw de vrije toegang tot de markten van de partnerlanden; markten waarop onze export in de voorafgaande jaren met groeiende risico's van beperkende maatregelen te kampen had. De éénwording van deze markten vergrootte de zekerheid van de afzet aanmerkelijk. Voor de naar partnerlanden uitgevoerde marktordeningsprodukten ging bovendien het gemeenschappelijk prijsregiem gelden; een belangrijke verbetering omdat vóór die tijd het handelsverkeer met deze landen onderworpen was aan de grillige en onzekere prijsvorming op de wereldmarkt. Deze nieuwe omstandigheden begunstigten de agrarische export naar partnerlanden. De cijfers in tabel 1 demonstreren duidelijk hoeveel intensiever het agrarische handelsverkeer met de lidstaten is geworden. Hoewel het eigenlijke effect van de marktintegratie niet exact kan worden gemeten, is het aannemelijk dat deze intensivering samenging met een extra-groei van de totale agrarische uitvoer.

10. In de grote gemeenschappelijke markt kreeg de regionale specialisatie een belangrijke stimulans. De aanvankelijke vrees in Nederland dat bepaalde produktietakken (met name de varkens- en pluimveesector) te lijden zouden krijgen van sterke concurrentie vanuit partnerlanden, bleek ongegrond. Tabel 2 laat zien dat vanaf het midden van de jaren zestig de agrarische produktie in Nederland duidelijk sneller steeg dan het verbruik. Het produktievolume van onze traditionele exportprodukten groeide sneller dan voor de EG als geheel. Het nederlandse marktaandeel nam derhalve toe (zie tabel 3). Hieruit mag geconcludeerd worden dat onze land- en tuinbouw o.i.v. de integratie de kansen heeft gekregen om te profiteren van de relatieve voordelen van zijn specialisatie overeenkomstig de natuurlijke en economisch-geografische produktieomstandigheden. Kansen die bij het achterwege blijven van de marktvergroting ongetwijfeld zouden zijn beknot door restrictieve maatregelen in het onderlinge handelsverkeer.

11. De vrijmaking van het agrarisch handelsverkeer in de EG heeft er dan ook belangrijk toe bijgedragen dat de output van de nederlandse agrarische sector kon blijven groeien en tot waarde kon worden gebracht, ten gunste van de inkomensvorming van de in deze bedrijfstak (en aanverwante sectoren; zie sub 16) aangewende produktiefactoren arbeid, kapitaal en grond. Mede dank zij deze ontwikkeling en de structurele aanpassing van de produktie-organisatie in land- en tuinbouw steeg de produktiviteit snel. De vervanging van arbeid door kapitaal en de daarmee samengaannde vermindering van de agrarische beroepsbevolking hebben in de afgelopen tien jaar - o.i.v. de algemeen economische groei - een ongekend hoog tempo bereikt (zie tabel 4). De toeneming van de arbeidsproduktiviteit zou beduidend lager hebben gelegen indien de verruiming van afzetmogelijkheden niet zou zijn opgetreden. De snelle structurele aanpassing heeft bovendien de concurrentiepositie van de nederlandse land- en tuinbouw verder versterkt.

Betekenis voor de nederlandse economie

12. Bovenvermelde verruiming van groeimogelijkheden voor produktie en inkomen van de agrarische bedrijfstak, is niet zonder betekenis geweest voor de economische groei, de produktieve werkgelegenheid in de landbouw en afhankelijke bedrijvigheid, de regionale ontwikkeling en de externe koopkracht van de nederlandse volkshuishouding; ook het binnenlands prijspeil en het overheidsbudget ondergingen de invloed van de overgang van een nationale naar een gemeenschappelijke markt- en prijspolitiek. Over deze nationaal-economische effecten kan het volgende gezegd worden.

13. Via de afvloeiing van arbeid heeft de agrarische sector een belangrijke bijdrage geleverd tot de economische groei in de rest van de volkshuishouding. De diepte- en breedte-investeringen ter modernisering en verbreding van het agrarische produktieapparaat konden bovendien per saldo volledig worden gefinancierd uit de besparingen van de ondernemers. Zelfs zijn uit de landbouwbedrijven (voor de tuinbouw ontbreken de gegevens) nog financiële middelen voor andere sectoren beschikbaar gekomen ¹⁾.

De landbouw heeft dus niet alleen arbeid vrijgemaakt voor alternatieve toepassingen, maar tevens een bijdrage geleverd tot de financiering van de hiervoor benodigde arbeidsplaatsen.

Dit proces van herstructuering is in een relatief hoog tempo verlopen. Blijkens tabel 4 lag de stijging van de arbeidsproduktiviteit in de agrarische sector stelselmatig en aanmerkelijk hoger dan voor alle nederlandse bedrijven gemiddeld.

14. De ruimte die de landbouwproduktie door de marktvergroting kreeg, was een belangrijke voorwaarde voor deze bijdrage van de agrarische sector tot de algemeen economische groei. Het is namelijk weinig aannemelijk dat bij een tragere groei van het produktievolume de omvang van de factorinput in de agrarische sector (in casu arbeid) veel sneller had kunnen dalen dan in werkelijkheid reeds is gebeurd. Een beduidend grotere afvloeiing van arbeid uit de landbouw lijkt namelijk onwaarschijnlijk, omdat het tempo daarvan overwegend bepaald wordt door het aantal ondernemers zonder opvolger dat besluit de bedrijfsvoering te staken. Het aantal bedrijven zonder opvolger is weliswaar zeer talrijk, maar het tempo van bedrijfsbeëindiging hangt sterk samen met de leeftijdsopbouw van de ondernemers. Van belang is in dit verband ook, dat bij een tragere groei van afzetmogelijkheden minder middelen ter financiering van arbeidsvervangende kapitaalgoederen beschikbaar zouden zijn geweest, wat mogelijk de afvloeiing van arbeid juist wat zou hebben afgeremd.

De hoeveelheid grond, aangewend in de landbouw, is het meest ongevoelig voor de economische situatie in de agrarische sector. Afgezien van bestemmingswijzigingen in het kader van de ruimtelijke ordening, heeft landbouwgrond immers niet of nauwelijks reële alternatieve toepassingsmogelijkheden.

1) Volgens de geaggregeerde financiële rekeningen voor de landbouwbedrijven (excl. tuinbouw) overtroffen de uitzettingen de opnemingen in de periode 1963 tot 1973 met een bedrag van in totaal f 800 miljoen. Uitgaande van het verschil tussen de vermogensonttrekkingen bij bedrijfsbeëindigingen, vererving en overneming van pachtgrond enerzijds en de toeneming van het vreemd vermogen anderzijds, komt men zelfs tot een hogere schatting.

De stijging van de toegevoegde waarde van de agrarische bedrijfstak, voorzover te danken aan de gemeenschappelijke markt, is derhalve te beschouwen als een bate voor de nederlandse economie, waar nationaal-economisch gezien slechts geringe kosten tegenover staan in de vorm van gedeerd inkomen bij alternatieve toepassingen.

15. De voortbrenging van de land- en tuinbouw induceert een belangrijk stuk werkgelegenheid en toegevoegde waarde in bedrijfstakken waarvan de bedrijvigheid direct en indirect gerelateerd is aan de omvang van de agrarische produktie. Tabel 5 toont de samenhang binnen de nederlandse economie tussen het inkomen in de agrarische bedrijfstak en dat in andere sectoren. Met de toelevering van grondstoffen of de verwerking van eindprodukten van de landbouw blijkt binnen de nationale economie ongeveer evenveel inkomen te worden gevormd als in de agrarische sector zelf. Voor een zeer groot deel van dit buiten de landbouw geïnduceerde inkomen geldt dat het technisch onvermijdelijk aan de activiteiten van de nederlandse land- en tuinbouw is gekoppeld. Gewezen zij op het 'aanbod-bepaalde' karakter van verwerkende industrieën (zuivel, suiker, slachterijen, aardappelmeel); de omzetten van de veevoederindustrie zijn sterk afhankelijk van de omvang van de binnenlandse veestapel.

De inkomensvorming en werkgelegenheid in deze aanverwante bedrijven hebben dan ook stellig de gunstige invloed ondervonden van de expansiemogelijkheden die de gemeenschappelijke markt de land- en tuinbouw heeft geboden. Regionaal kan dit effect groter zijn dan uit landelijke cijfers blijkt. In de drie noordelijke provincies staan het landbouwinkomen en het daarmee samenhangend inkomen in andere bedrijfstakken in een verhouding van circa 1:2. De werkgelegenheid in dit gebied, die toch al zoveel zorgen baart, is dus extra-gevoelig voor de expansiemogelijkheden in de agrarische sector.

16. Een belangrijk deel van de in Nederland voortgebrachte land- en tuinbouwprodukten wordt, al dan niet na be- en verwerking door de voedingsmiddelenindustrie, afgezet in het buitenland. Om deze uitvoer mogelijk te maken is invoer van grond- en hulpstoffen nodig, maar per saldo levert de "agribusiness" een grote positieve bijdrage tot de nederlandse betalingsbalans. Er zij in dit verband op gewezen dat het voor de nederlandse economie relevante exportprijsspeil van marktordeningsprodukten (met name voor onze omvangrijke zuivelexport) als gevolg van de totstandkoming van het gemeenschappelijke beleid een aanzienlijke reële verbetering onderging. In tabel 6 zijn de uitkomsten weergegeven van een op input-output gegevens berustende calculatie, waarin de waarde van in het buitenland afgezette agrarische produkten gesteld wordt tegenover de totale (directe en indirecte) invoer ten behoeve van deze uitvoer. Absoluut gezien is de netto-deviezenopbrengst van de buitenlandse afzet van agrarische produkten sterk gestegen: van f 2 miljard in 1953 tot meer dan f 7 miljard in 1970. In relatie tot de snelle groei van de internationale handel in deze periode, is de betekenis echter teruggelopen: in 1953 werd 19% van de totale invoerbehoefte van Nederland gedekt door het surplus van de agrarische uitvoer; in 1970 bedroeg dit percentage 14.

17. De totstandkoming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, met de gemeenschappelijke financiering als integrerend deel, heeft de lasten van de landbouwpolitiek voor het budget van de nederlandse overheid aanmerkelijk verlicht. Ten dele was dit een gevolg van een accentverlegging in de inkomensoverdrachten van het budget naar de consumenten, die met name voor zuivelprodukten en brood een hogere prijs moesten gaan

betalen. Maar de hoofdoorzaak ligt in het feit dat Nederland, als land met een grote landbouwproductie in verhouding tot het binnenlands verbruik, in bijzondere mate profiteert (samen met Frankrijk) van de gedeelde financiële verantwoordelijkheid voor de ordening van EG-landbouwmarkt. Het saldo van de transacties tussen Nederland en het FEOGA - hoewel moeilijk exact voor te rekenen - is in elk geval in het voordeel van Nederland.

Conclusie

18. De balans van het gemeenschappelijk landbouwbeleid, opgesteld vanuit het gezichtspunt der nederlandse economische belangen, vertoont overwegend actief-posten. Deze conclusie is niet alleen geldig voor de afgelopen jaren, maar is stellig ook van kracht voor de toekomst. In het hypothetische geval dat het gemeenschappelijk landbouwbeleid en derhalve ook de gemeenschappelijke landbouwmarkt uiteen vallen, zou immers de export-afhankelijke nederlandse land- en tuinbouw zeer gevoelig te lijden krijgen van handelsbelemmeringen die de voormalige partners weldra zouden hanteren om hun nationale landbouwmarkten te beschermen. Meer dan 50% van de toegevoegde waarde van land- en tuinbouw en van de verwante bedrijfstakken wordt gevormd door afzet buiten onze grenzen, waarvan twee derde in partnerlanden. Een terugval van bijv. 10% in de agrarische exportwaarde zou een inkomensdaling in de grootte-orde van f 750 miljoen teweegbrengen. Het is buiten twiifel dat onder zulke omstandigheden de handhaving van een redelijke inkomenspositie voor de nederlandse agrarische beroepsbevolking een enorme nationale krachtsinspanning zou vergen.

19. De korte tijd waarin deze notitie moest worden voorbereid dwong tot een in hoofdzaak kwalitatieve behandeling van de probleemstelling. Reeds is gezegd dat de bovenstaande poging tot evaluatie van het gemeenschappelijk landbouwbeleid enkel vanuit het enge gezichtspunt der nederlandse economische belangen is gedaan. De bereikte conclusies bieden derhalve - het zij tenslotte met nadruk gesteld - geen aanknopingspunten voor een beoordeling die de belangen van de volkshuishouding der EG en/of de wijdere internationale belangen tot uitgangspunt kiest.

Stafafdeling
21.10.1975

Tabel 1 - Ontwikkeling van het internationale handelsverkeer van Nederland voor agrarische produkten en alle goederen in totaal en ten opzichte van de partnerlanden van de EG (6); in mrd. gld.

	1956/59 (gem.)	1964/67 (gem.)	1972	1973	1974
<u>agrarische produkten :</u>					
totale uitvoer	4,2	7,0	14,0	17,6	19,9
totale invoer	3,8	5,8	10,1	13,1	15,9
saldo	+ 0,4	+ 1,2	+ 3,9	+ 4,5	+ 4,0
uitvoer naar EG	2,0	4,2	10,3	12,1	13,2
invoer uit EG	0,5	1,2	3,6	4,3	5,2
saldo	+ 1,5	+ 3,0	+ 6,7	+ 7,8	+ 8,0
EG-aandeel uitvoer (%)	48	60	73	69	66
EG-aandeel invoer (%)	13	21	35	33	33
<u>alle goederen :</u>					
totale uitvoer	12,1	23,7	53,9	67,0	87,9
totale invoer	14,6	27,9	54,3	65,1	87,4
saldo	- 2,5	- 4,2	- 0,4	+ 1,9	+ 0,5
EG-aandeel uitvoer (%)	42	55	65	63	59
EG-aandeel invoer (%)	42	54	55	53	50
saldo t.o.v. EG	- 1,1	- 1,8	+ 5,0	+ 7,4	+ 8,3
<u>aandeel agr. produkten in totaal goederenverkeer (%) :</u>					
totale uitvoer	35	29	26	26	23
totale invoer	26	21	19	20	18
uitvoer naar EG	40	32	30	29	25
invoer uit EG	8	8	12	12	12

Bron : LEI-berekeningen op basis van CBS-gegevens).

Tabel 2 - Ontwikkeling van het volume van produktie en verbruik van land- en tuinbouwprodukten in Nederland (indexcijfers : 58/59 - 60/61 = 100) op basis van voorzieningsbalansen.

	58/59- 60/61	61/62- 63/64	64/65- 66/67	67/68- 69/70	70/71- 72/73	73/74
<u>totaal land- en tuinbouwprod. 1)</u>						
produktie 2)	100	108	118	135	155	166
verbruik 3)	100	111	116	126	132	136
saldo 4)	109	106	108	115	122	128
<u>melk- en zuivelprodukten</u>						
produktie	100	108	114	125	141	156
verbruik	100	113	112	114	111	116
saldo	167	160	170	183	213	223
<u>vlees en eieren</u>						
produktie	100	113	121	146	175	189
verbruik	100	116	123	136	146	150
saldo	140	137	138	151	168	177
<u>glasgroenten 5)</u>						
produktie	100	127	184	234	269	278
verbruik	100	103	154	207	212	219
saldo	271	336	323	306	344	344

1) excl. sierteeltprodukten

2) excl. produktie die in de landbouw wordt verbruikt.

3) excl. verbruik in de landbouw zelf.

4) totale produktie (incl. prod. voor agr. doeleinden) in procenten van het totale verbruik (incl. verbruik in de landbouw).

5) incl. champignons.

Bron : LEI.

Tabel 3 - Ontwikkeling van het aandeel van de nederlandse produktie van melk, varkensvlees en slachtpluimvee in de totale produktie van de (6) EG-landen; in procenten.

	1960	1965	1970	1974 ¹⁾
melk	10,6	10,2	11,0	13,0
varkensvlees	10,6	10,6	12,5	14,0
slachtpluimvee	9,1	10,6	14,8	14,5

1) schattingen.

Bron : CBS en EG-Landbouwstatistiek.

Tabel 4 - Ontwikkeling van produktie, arbeidsvolume en arbeidsproduktiviteit.

	Volume landbouwproduktie ¹⁾		Arbeidsvolume i.d. landbouw (x 1000 manj.)	Ontw. netto arbeidsproduktiviteit ²⁾	
	bruto	netto		landbouw	totaal nederl. bedrijven
1960	8 462	4 717	449	100	100
1965	9 309	4 761	374	135	117
1970	11 915	5 923	316	201	148
1971	12 419	6 154	308	212	155
1972	12 980	6 336	303	229	161
1973	13 900	6 900	296	252	166
1974 ³⁾	14 790	7 726	292	.	.

1) prijspeil 1970, in mln. glds.

2) op basis van voortschrijdende driejaarlijkse gemiddelden.

3) voorlopige cijfers.

Bron : CBS en LEI.

Tabel 5 - Binnen de nederlandse volkshuishouding verdiende inkomens samenhangend met de activiteiten van de bedrijfstakken landbouw en voedingsmiddelenindustrie.

	1958	1963	1967	1970
	(in miljoenen guldens)			
Totaal direct of indirect met de landbouw samenhangend inkomen	5 670	6 821	9 596	12 060
waarvan in:				
agrarische bedrijfstak ¹⁾	3 399	3 852	4 962	5 909
voedingsmiddelenindustrie	1 295	1 658	2 844	3 726
energie en chemie ²⁾	148	210	271	349
toeleverende handel ³⁾	268	386	465	798
overige bedrijven	560	715	1 054	1 278
Aandeel agrarisch inkomen in totaal (%)	60	56	52	49

1) incl. bosbouw en visserij.

2) delfstoffen (w.o. aardgas), chemie en openbare nutsbedrijven.

3) marges betaald op leveranties aan de landbouw en voedingsmiddelenindustrie.

Bron : Berekend uit input-output tabellen van het CBS.

Tabel 6 - Netto-bijdrage van de agrarische uitvoer tot de nederlandse betalingsbalans.

	1953	1958	1963	1967	1970
	(in miljoenen guldens)				
Uitvoerwaarde agrarische produkten	2 829	3 442	4 692	6 669	10 484
Gecumuleerde invoer ten behoeve van deze uitvoer 1)	787	989	1 351	1 727	3 120
Saldo	2 042	2 453	3 341	4 942	7 364

1) exclusief invoer van investeringsgoederen.

Bron : berekend op basis van input-output tabellen van het CBS.